
ЮВІЛЕЙНІ ДАТИ

DOI 10.29254/2077-4214-2017-4-3-141-9-10

УДК 611.+5+378.6:61](092)(477.84.)

ЗИГЗАГИ ДОЛІ, ЩО ПРИВЕЛИ ДО ВЕРШИН НАУКИ

(з нагоди 70-річчя з дня народження

професора Волкова Костянтина Степановича)

По різному складаються людські долі. В одних життява дорога пряма й без труднощів, в інших буває складною і з перепонами й вони пасують перед ними, а є люди – справжні творці своєї долі. Такі особистості працюють багато і наполегливо, долають складнощі й перипетії долі, не ремствують, а ставлять перед собою все нові й нові завдання, впевнено йдучи до висот, не досяжних іншим.

В середині літа святкує день народження знаний в Україні та за її межами науковець-морфолог Костянтин Волков. Цьогоріч цей день знаменний тим, що ювіляру виповнюється 70, а виплеканий ним лабораторії електронної мікроскопії, яка суттєво вплинула на його долю – 45 років. Оглядаючись на свій життєвий шлях, Костянтин Степанович розуміє, як багато вже пережито і зроблено, а зважаючи на вік його улюблениці-лабораторії, як багато ще можна і хочеться зробити.

Дитинство ювіляра припало на складні воєнні роки, коли йому, синові військовослужбовця, довелося навчатись в інтернаті, бо в гарнізонах, де служив батько, не було школи. Та це лише загартувало хлопчину, призвичаїло до самодисципліни, сформувало характер. Батьки навчали Костянтина доброти й порядності, наполегливості й працелюбності, чітко визначати життєві пріоритети та цілеспрямовано і послідовно йти до поставленої мети. Хіба думали вони в той час, що синова доля буде далеко не прямою і легкою, що їх первістку доведеться здолати не одну перешкоду на життєвій дорозі, але зробить він це чесно і з гідністю та зрештою досягне висот, про які в той час і не мріяли.

Першою сходинкою на життєвому шляху Костянтина Волкова стало навчання в Ужгородському університеті на факультеті фізики, де юнак здобув рідкісну на той час спеціальність «радіофізика та квантова електроніка». Згідно направлення молодий спеціаліст Волков 2

роки працював на заводі «Генератор» у Києві. Після відставки батька родина осіла в Тернополі, сюди ж у 1972 році приїхав їх «син-електронщик». Тільки доля могла повернути так, що працюючи інженером з ремонту медичної техніки він погодинно викладав фізику на однойменній кафедрі майбутнім лікарям в Тернопільському медичному інституті. Цього ж року Волков познайомився із людиною, яка стала його Вчителем і натхненником – Сморщом Сергієм Андрійовичем, який в той час наполегливо

працював над створенням першої на теренах Західної України лабораторії електронної мікроскопії.

Багато зусиль і терпіння знадобилось її засновникам доц. Сморщку С.А. та інженеру Волкову К.С., щоб отримати якісну наукову продукцію. Допомогли київські науковці із лабораторії електронної мікроскопії Національного університету ім. О. Богомольця. До речі, колегіальні стосунки, які виникли між колективами лабораторій у той час, переросли у справжню дружбу без конкуренції і заздрощів, з постійною щирою готовністю поділитись досвідом, підтримати в скрутні словом, чи реактивами, а при потребі звернутись одне до одного по допомогу.

Ось так Костянтин повернувся-таки до улюбленої електроніки та радіофізики. У жовтні місяці 1972 року електронний мікроскоп запрацював і в листопаді видав першу наукову продукцію. Коротка констатація факту, але скільки недовиспаних ночей, скільки спроб і помилок, скільки малих і великих перемог стоять за цим.

Працелюбність та наполегливість вченого у 1981 р. були відзначені медаллю «За трудову доблесть», а визнанням високого професіоналізму та заслуг професора Волкова К.С. перед наукою є обрання його членом спеціалізованих вчених рад Вінницького національного та Тернопільського державного медичних університетів.

У тому ж 1981 році інженер лабораторії електронної мікроскопії Волков К.С. здобув іще одну спеціальність – біологія, закінчивши для цього Тернопільський педагогічний інститут. Примхлива доля спрямувала електронщика в лоно біології. Тепер тонка структура клітин і тканин стали йому більш зрозумілими й дослідницька робота заповнила його ще більше. В лабораторії на той час уже активно вивчали особливості процесів регенерації в тканинах та органах за умов опікової травми. Під керівництвом доцента, а згодом професора Сморгача С.А., першим і найвідданішим учнем якого став «молодий біолог» Волков, він почав глибоко вивчати найскладніший орган – головний мозок. Отримані результати у 1983 році стали матеріалом для кандидатської дисертації, а її автор – асистентом, потім старшим викладачем і доцентом кафедри гістології. В 1996 році Волков К.С. успішно захистив докторську дисертацію на тему «Морфологічні зміни гіпоталамо-нейрогіпофізарної секреторної системи при опіковій травмі і після застосування антиоксидантів та ентеросорбентів». У 1997 р. йому було присвоєне вчене звання професора і цього ж року він став академіком Міжнародної академії інтегративної антропології, а також Академії національного прогресу.

З 1995 року й донині професор Костянтин Степанович Волков є незмінним завідувачем кафедри гістології та лабораторії електронної мікроскопії. Тернопільська школа гістологів, заснована його вчителем професором Сморгачем С.А., стала справою наукової честі Волкова К.С. і поповнилась роботами його 15 учнів, які успішно захистили 1 докторську та 15 кандидатських дисертацій. А скільком науковцям найрізноманітніших спеціальностей була надана допомога при виконанні ультрамікроскопічних досліджень, то й підрахувати важко!

К.С. Волков є співавтором сучасного підручника з гістології та посібника з ембріології англійською мовою. Його 3 посібники з електронної мікроскопії є базовими для вивчення ультраструктури клітин, тканин та органів студентами медичних спеціальностей.

У 2005-2006 рр. проф. Волков К.С. був проктором з наукової роботи Тернопільського державного медичного університету.

У 2006-2014 рр. він очолював науково-навчальний інститут морфології, підрозділом якого є його рідні кафедра та лабораторія електронної мікроскопії.

Але не наукові регалії та посади приваблювали науковця К.С. Волкова. Серед його при-

оритетів найважливішими стали пошук та дослідження нового, незвіданого в різних галузях медицини та прикладної біології, особливо в галузі комбустіології. Саме до цих морфологічних досліджень повернувся вчений, збагачений досвідом роботи на керівних посадах. Сьогодні колектив кафедри гістології та лабораторії електронної мікроскопії, очолюваний д. б. н. професором К.С. Волковим, продовжує активно працювати над вивченням обраної проблеми, плідно співпрацюючи з обласним опіковим відділенням і Українським опіковим центром.

Цілеспрямованість і наполегливість ювіляра, його устремління в майбутнє, бажання вивчати незвідане, відкривати сокровенні таїнства природи зрештою зробили професора Волкова Костянтина Степановича Науковцем з великої літери, знаним і шанованим спеціалістом не лише в галузі електронної мікроскопії, а й сучасної морфології на загал. Його роботи відомі не лише в Україні, а й в Росії, Польщі, Німеччині, Ізраїлі.

Проте по-справжньому щасливим професор Волков почуває себе тоді, коли сидить за мікроскопом і має можливість відкривати нове й незвідане в природі. Здається, що вчений радіє отриманим результатам більше, ніж науковці, яким він допомагає. При всіх своїх званнях і заслугах Костянтин Степанович є простим і доступним у спілкуванні з колегами, вимогливим, але чуйним керівником, при постійній зайнятості знаходить час для душевної бесіди, за що його шанують колеги, щиро люблять і захоплюються його учні, поважають і цінують співробітники кафедри.

Колектив кафедри гістології шле свої найкращі вітання!

Віват науковцю! Довгих і плідних Вам літ роботи.

Спасибі Вам, Вчителю, за розуміння і підтримку!

Зичимо Вам, колего, міцного-міцного здоров'я і всяких гараздів.

Щиро Ваш колектив кафедри гістології та ембріології ДВНЗ "Тернопільський державний медичний університет ім. І.Я.Горбачевського МОЗ України".

Прийміть привітання і щирі побажання з ювілеєм від кафедри клінічної анатомії і оперативної хірургії ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія» та від редакції журналу «Вісник проблем біології і медицини»